तैत्तिरीय संहिता 1

॥ तैत्तिरीय संहिता॥

॥तृतीयः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः॥

देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रस्वें ऽश्विनों बांहुभ्यां पूष्णो हस्तां भ्यामाद्दे ऽभ्रिरिस् नारिरिस् परितिखित् रक्षः परितिखिता अरांतय इदम्हर रक्षसो ग्रीवा अपि कृन्तामि यों ऽस्मान् द्वेष्टि यं चं व्यं द्विष्म इदमंस्य ग्रीवा अपि कृन्तामि दिवे त्वा- ऽन्तरिक्षाय त्वा पृथिव्ये त्वा शुन्धंतां लोकः पितृषदंनो यवोऽसि यवयास्मद्वेषों (१)

यवयारांतीः पितृणाः सदंनम्स्युद्दिव इंस्तभानाऽन्तरिक्षं पृण पृथिवीं द इंह द्युतानस्त्वां मारुतो मिनोतु मित्रावरुणयोर्ध्रुवेण धर्मणा ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनि इंस्प्रजावनि इंस्ट रायस्पोष्वनिं पर्यूहामि ब्रह्मं द इह क्षत्रं द इह प्रजां द इह रायस्पोषं द इह घृतेनं द्यावापृथिवी आ पृणेथामिन्द्रंस्य सदोऽसि विश्वजनस्यं छाया परिं त्वा गिर्वणो गिरं इमा भवन्तु विश्वतों वृद्धायुमनु वृद्धंयो जुष्टां भवन्तु जुष्टंय इन्द्रंस्य स्यूर्सीन्द्रंस्य ध्रुवमंस्यैन्द्रम्सीन्द्रांय त्वा॥ (२)

द्वेषं हुमा अष्टावंश च॥

रृक्षोहणीं वलगृहनीं वैष्णुवान्खेनामीदम्हं तं वेलुगमुद्धेपामि यं नेः समानो यमसमानो निचुखानेदमेनमधेरं करोमि यो नेः समानो योऽसमानोऽरातीयिते गायत्रेण छन्दसाऽवंबाढो वलुगः किमत्रं भुद्रं तन्नौं सह विरार्डसि सपब्रहा सम्रार्डसि भ्रातृब्यहा स्वरार्डस्यभिमातिहा विश्वारार्डसि विश्वांसां नाष्ट्राणार्थं हन्ता (३)

रंक्षोहणों वलगृहनः प्रोक्षांमि वैष्णुवान् रंक्षोहणों वलगृहनोऽवं नयामि वैष्णुवान् यवोऽसि यवयास्मद्वेषों यवयारांती रक्षोहणों वलगृहनोऽमि वेष्णुवान् रंक्षोहणों वलगृहनोऽभि जुंहोमि वैष्णुवान् रंक्षोहणों वलगृहनो पर्यूहामि वैष्णुवी रंक्षोहणौं वलगृहनौ पर्रि स्तृणामि वैष्णुवी रंक्षोहणौं वलगृहनौ पर्रि स्तृणामि वैष्णुवी रंक्षोहणौं वलगृहनौ विष्णुवी वृहन्नंसि बृहद्भांवा बृहतीमिन्द्रांय वार्चं वद॥ (४)

विभूरंसि प्रवाहंणो वह्निंरसि हव्यवाहंनः श्वात्रों-ऽसि प्रचेतास्तुथोऽसि विश्ववेदा उशिगंसि कविरङ्घांरिरसि बम्भांरिरवस्युरंसि दुवंस्वाञ्छुन्थ्यूरंसि मार्जाठीयः सम्राडंसि

वम्भारिरवस्युरंसि दुवंस्वाञ्छुन्ध्यूरंसि मार्जालीयः सम्प्राडंसि कृशानुः परिषद्योऽसि पवंमानः प्रतक्षांऽसि नभंस्वानसंम्मृष्टोऽसि हव्यसूदं ऋतथांमाऽसि सुवंज्योतिर्ब्रह्मंज्योतिरसि सुवंधांमाऽजौं-ऽस्येकंपादहिंरसि बुध्नियो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा हि सीः॥ (५)

त्वः सोम तनूकृज्यो द्वेषौभ्योऽन्यकृतेभ्य उरु युन्तासि

वर्रूथ्ड् स्वाहां जुषाणो अप्तुराज्यंस्य वेतु स्वाहाऽयं नों अग्निर्विरेवः कृणोत्वयं मृधः पुर एंतु प्रिमेन्दन्न्। अय शत्रूंश्चयतु जर्ह्षंषाणोऽयं वार्जं जयतु वार्जसातौ॥ उरु विष्णो वि कंमस्वोरु क्षयाय नः कृधि। घृतं घृतयोने पिब प्रप्नं युज्ञपंतिं तिर॥ सोमों जिगाति गातुविद् (६)

देवानांमेति निष्कृतमृतस्य योनिमासदमिदित्याः सदो-ऽस्यदित्याः सद् आ सीदैष वो देव सिवतः सोमस्त र रक्षध्वं मा वो दभदेतत् त्व र सोम देवो देवानुपांगा इदमृहं मनुष्यो मनुष्यां-श्सृह प्रजयां सह रायस्पोषेण नमो देवेभ्यः स्वधा पितृभ्यं इदमहं निर्वर्रणस्य पाशाथ्सुवंरिभ (७)

वि ख्येषं वैश्वान्रं ज्योति्रग्नै व्रतपते त्वं व्रतानां व्रतपंतिरसि या ममं तन्स्त्वय्यभूदिय सा मिय या तवं तन्स्रमय्यभूदेषा सा त्वियं यथायथं नौं व्रतपते व्रतिनौंर्वतानिं॥ (८)

अत्यन्यानगां नान्यानुपांगामुर्वाक्ता परैरविदं प्रोऽवंरैस्तं त्वां जुषे वैष्णवं देवयुज्यायें देवस्त्वां सिवृता मध्याऽनुक्तोषधे त्रायंस्वैन् इं स्विधिते मैन रं हिरसीर्दिव्मग्रेण मा लेखीरन्तरिक्षं मध्येन मा हिर्साः पृथिव्या सं भव वनस्पते शतवंलशो वि रोह

सहस्रवल्शा वि वय र्रुहेम यं त्वाऽय स्विधितिस्तेतिजानः

प्रणिनायं मह्ते सौभंगायाऽच्छिन्नो रायः सुवीरः॥ (९)

ਹ ਨੀ ਰ⊪_____

पृथिव्यै त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा दिवे त्वा शुन्धंतां लोकः पितृषदंनो यवोऽसि यवयास्मद् द्वेषो यवयारातीः पितृणार सदेनमसि स्वावेशौंऽस्यग्रेगा नेतृणां वनस्पतिरिधं त्वा स्थास्यित तस्यं वित्ताद्देवस्त्वां सिवृता मध्यांऽनक्त सुपिप्पलाभ्यस्त्वौषंधीभ्य उद्दिवई स्तभानान्तरिक्षं पृण पृथिवीमुपंरेण दृश्ह् ते ते धामौन्युश्मसी (१०)

गुमध्ये गावो यत्र भूरिशक्षा अयासंः। अत्राह् तदुंरुगायस्य विष्णौः पर्मं प्दमवं भाति भूरैः॥ विष्णोः कर्माणि पश्यत् यतौ व्रतानि पस्पशे। इन्द्रंस्य युज्यः सखाँ॥ तद्विष्णौः पर्मं प्दर सदा पश्यन्ति सूर्यः। दिवीव चक्षुरातंतम्॥ ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनिर्धं सुप्रजावनिर्दं रायस्पोष्वनिं पर्यूहामि ब्रह्मं दरह क्षृत्रं दर्ह प्रजां दर्ह रायस्पोषं दरह परिवीरंसि परि त्वा दैवीर्विशौ व्ययन्तां परीमर रायस्पोषो यजमानं मनुष्यां अन्तरिक्षस्य त्वा सानाववं गूहामि॥ (११)

इषे त्वोपवीरस्युपों देवान्दैवीर्विशः प्रागुर्वहींरुशिजो बृहंस्पते

धारया वसूनि हुव्या ते स्वदन्तां देवं त्वष्ट्वंसुं रण्व रेवंती

रमध्वम्भ्रेर्ज्नित्रंमिस् वृषंणौ स्थ उर्वश्यंस्यायुरंसि पुरूरवां घृतेनाक्ते वृषंणं दधाथां गायत्रं छन्दोऽनु प्र जायस्व त्रैष्ट्रंभूं जागतं छन्दोऽनु प्रजायस्व भवंतं (१२)

नः समंनसौ समोंकसावरेपसौँ। मा युज्ञ हि रेसिष्टं मा युज्ञ पितं जातवेदसौ शिवौ भंवतमृद्य नंः॥ अग्नावृग्निश्चंरित् प्रविष्टु ऋषींणां पुत्रो अधिराज एषः। स्वाहाकृत्य ब्रह्मणा ते जुहोमि मा देवानां मिथुयाकंभांगधेयम्॥ (१३)

आ दंद ऋतस्यं त्वा देवहविः पाशेनाऽऽरंभे धर्षा मानुषानुद्धस्त्वौषंधीभ्यः प्रोक्षांम्यपां पेरुरंसि स्वात्तं चिथ्सदेव र हत्यमाणे देवीः स्वदंवैन सं वे पाणो वासनां सन्कवाः

ह्व्यमापों देवीः स्वदंतैन् सं तें प्राणो वायुनां गच्छता र सं यजंत्रैरङ्गानि सं यज्ञपंतिराशिषां घृतेनाक्तौ पशुं त्रायेथा र रेवंतीर्यज्ञपंतिं प्रियधाऽऽविंशतोरों अन्तरिक्ष सजूर्देवेन (१४)

वातेनाऽस्य ह्विष्स्त्मनां यज् समंस्य तुनुवां भव् वर्षीयो वर्षीयसि यज्ञे यज्ञपतिं धाः पृथिव्याः सम्पृचः पाहि नमंस्त आतानाऽनुवां प्रेहिं घृतस्यं कुल्यामनुं सह प्रजयां सह ग्यस्पोषेणाऽऽपों देवीः शुद्धायुवः शुद्धा यूयं देवा र ऊड्ढ्र र शुद्धा व्यं परिविष्टाः परिवेष्टारों वो भूयास्म॥ (१५)

देवेन चतुंश्चत्वारि श्राच।

श्रोत्रं त आ प्यायतां या ते प्राणाञ्छुग्जगाम् या चक्षुर्या श्रोत्रं यत् ते कूरं यदास्थितं तत् त आ प्यायतां तत् तं एतेनं शुन्धतां नाभिस्त आ प्यायतां पायुस्त आ प्यायताः शुद्धाश्चरित्राः शमद्धः (१६)

वाक्त आ प्यायतां प्राणस्त आ प्यायतां चक्षुंस्त आ प्यायता इ

शमोषंधीभ्यः शं पृथिवयै शमहाँभ्यामोषंधे त्रायंस्वैन् इ स्विधिते मैन र् हिरसी रक्षंसां भागों उसी दमहर रक्षों उधमं तमों नयामि यों उस्मान् द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्म इदमें नमध्मं तमों नयामीषे त्वां घृतेनं द्यावापृथिवी प्रोर्ण्वांथामि क्विंन्नो रायः सुवीरं उर्वन्तिरिक्षमिन्वंहि वायो वीहिं स्तोकाना इ स्वाहोर्ध्वनंभसं मारुतं गंच्छतम्॥ (१७)

सं ते मनसा मनः सं प्राणेनं प्राणो जुष्टं देवेभ्यों ह्व्यं घृतव्थस्वाहैन्द्रः प्राणो अङ्गंअङ्गे नि देध्यदैन्द्रोंऽपानो अङ्गंअङ्गे

वि बोभुवद्देवं त्वष्टुर्भूरिं ते स॰संमेतु विष्रुंरूपा यथ्सलंक्ष्माणो भवंथ देवत्रा यन्तमवंसे सखायोऽन् त्वा माता पितरों मदन्तु श्रीरंस्यग्निस्त्वां श्रीणात्वापः समंरिणन्वातंस्य (१८) त्वा प्रज्ये पूष्णो रङ्ह्यां अपामोषंधीनाः रोहिंष्ये घृतं

त्वा ध्रज्य पूष्णा रङ्ह्या अपामावधानाः राहध्य धृत घृंतपावानः पिबत् वसाँ वसापावानः पिबतान्तरिक्षस्य ह्विरसि स्वाहाँ त्वाऽन्तरिक्षाय दिशः प्रदिशं आदिशो विदिशं उद्दिशः स्वाहां दिग्भ्यो नमों दिग्भ्यः॥ (१९)

समुद्रं गंच्छु स्वाहाऽन्तिरिक्षं गच्छु स्वाहां देव र संवितारं गच्छु । हांऽहोरात्रे गंच्छु स्वाहां मित्रावरुंणौ गच्छु स्वाहा सोमं गच्छु

स्वाहां ऽहोरात्रे गंच्छु स्वाहां मित्रावरुंणौ गच्छु स्वाहा सोमं गच्छु स्वाहां युज्ञं गंच्छु स्वाहा छन्दा सि गच्छु स्वाहा द्यावांपृथिवी गंच्छु स्वाहा नभो दिव्यं गंच्छु स्वाहाऽग्निं वैश्वानरं गंच्छु स्वाहाऽग्निं वैश्वानरं गंच्छु स्वाहाऽग्निं वैश्वानरं गंच्छु स्वाहाऽग्निं वैश्वानरं गंच्छु स्वाहाऽग्निं वर्षं पुत्रं नप्तारमशीय शुगंसि तम्भि शोंच यौऽस्मान् द्वेष्टि यं चं व्यं द्विष्मो धाम्नोधाम्नो राजन्नितो वंरुण नो मुश्च यदापो अग्निया वरुणेति शपांमहे ततो वरुण नो मुश्च॥ (२०)

असि पिंड्डिरं चितिश्वा [११] ह्विष्मांन् देवो अध्वरो ह्विष्मार् आ

ह्विष्मतीरिमा आपो ह्विष्मान् देवो अध्वरो ह्विष्माः आ विवासित ह्विष्माः अस्तु सूर्यः॥ अग्नेर्वोऽपंन्नगृहस्य सदिसि सादयामि सुम्नायं सुम्निनीः सुम्ने मां धत्तेन्द्राग्नियोर्भाग्धेयीः स्थ मित्रावरुणयोर्भाग्धेयीः स्थ विश्वेषां देवानां भाग्धेयीः स्थ यज्ञे जांगृत॥ (२१)

हुदे त्वा मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वोर्ध्वमिममध्वरं कृधि

विकथा मा त्वां हिश्सिषं प्रजास्त्वमुपावंरोह प्रजास्त्वामुपावं रोहन्तु
शृणोत्वग्निः समिधा हवंं मे शृण्वन्त्वापों धिषणांश्च देवीः। शृणोतं
ग्रावाणो विदुषो नु (२२)

युज्ञ १ शृणोतुं देवः संविता हवंं मे। देवीरापो अपां नपाद्य कुर्मिर्हिविष्यं इन्द्रियावाँनम्दिन्तंमस्तं देवेभ्यों देवत्रा धंत्त शुक्त १ शुंक्रपेभ्यो येषां भागः स्थ स्वाहा कार्षिर्स्यपापां मृध्र १ संमुद्रस्य वोक्षित्या उन्नये। यमग्ने पृथ्सु मर्त्यमावो वाजेषु यं जुनाः। स यन्ता शर्श्वतीरिषः॥ (२३)

त्वमंग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्त्व शर्धो मारुतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्गयस्त्वं पूषा विधतः पासि न तमना॥ आ वो राजानमध्वरस्यं रुद्र होतार सत्ययज्ञ रोदंस्योः। अग्निं पुरा तनिय्वोर्चित्ता द्विरंण्यरूप्मवंसे कृणुध्वम्॥ अग्निरहोता निषंसादा यजीयानुपस्थे मातुः सुरुभावं लोके। युवां कृविः पुरुनिष्ठ - (२४)

ऋतावां धृतां कृष्टीनामुत मध्यं इद्धः॥ साध्वीमंकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्यं जिह्वामंविदाम् गुह्यांम्। स आयुरागांथ्सुर्भिवसांनो भुद्रामंकर्देवहूंतिं नो अद्य॥ अर्ऋन्दद्ग्निः स्तुनयंन्निव द्यौः क्षामा रेरिंहद्वीरुधंः समुञ्जन्न। सुद्यो जंजानो विहीमिद्धो अख्युदा रोदंसी भानुनां भात्यन्तः॥ त्वे वसूंनि पुर्वणीक (२५)

होतर्दोषा वस्तोरेरिरे युज्ञियांसः। क्षामेव विश्वा भुवंनानि यस्मिन्थ्सः सौभंगानि दिधेरे पांवके॥ तुभ्यं ता अंङ्गिरस्तम् विश्वाः सुक्षितयः पृथंक्। अग्ने कामाय येमिरे॥ अश्याम् तं काममग्ने तवोत्यंश्यामं र्यिः रंयिवः सुवीरम्। अश्याम् वाजम्भि वाजयंन्तोऽश्यामं द्युम्नमंजराजरं ते॥ श्रेष्ठं यविष्ठ भारताग्नैं द्युमन्त्माभंर। (२६)

वसो पुरुस्पृह र र्यिम्॥ स श्वितानस्तंन्यतू रोचन्स्था अजरेभिर्नानदद्धिर्यविष्ठः। यः पांवकः पुरुतमः पुरुणि पृथून्यग्निरंनुयाति भर्वन्नं॥ आयुष्टे विश्वतो दधद्यम्ग्निविरेण्यः। पुर्नस्ते प्राण आयंति परा यक्ष्मर् सुवामि ते॥ आयुर्दा अंग्ने ह्विषो जुषाणो घृतप्रंतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु गर्व्यं पितेवं पुत्रम्भि (२७)

रंक्षतादिमम्॥ तस्मै ते प्रतिहर्यते जातंवदो विचंर्षणे। अभ्रे जनांमि सुष्टुतिम्॥ दिवस्परिं प्रथमं जंज्ञे अग्निर्स्मद् द्वितीयं परिं जातवेदाः। तृतीयंमप्स् नृमणा अजंस्रमिन्धांन एनं जरते स्वाधीः॥ शुचिंः पावक् वन्द्योऽग्नें बृहद्वि रोचसे। त्वं घृतेभि्राहुंतः॥ दृशानो रुका उर्व्या व्यंद्यौद् दुर्मर्षमायुंः श्रिये रुचानः। अग्निर्मृतों अभवद्वयोभिर्- (२८) यदेनं द्यौरजंनयथ्सुरेताः॥ आ यदिषे नृपितं तेज् आन्द्भुचि रेतो निषिक्तं द्यौर्भीकें। अग्निः शर्धमनवृद्यं युवांनः स्वाधियं जनयथ्सूदर्यच॥ स तेजीयसा मनंसा त्वोतं उत शिक्ष स्वपृत्यस्यं शिक्षोः। अग्ने रायो नृतंमस्य प्रभूतौ भूयामं ते सुष्टुतयंश्च वस्वः॥ अग्ने सहंन्तमा भंर द्युम्नस्यं प्रासहां र्यिम्। विश्वा यश्- (२९)

चंर्षणीर्भ्यांसा वाजेषु सासहंत्॥ तमंग्ने पृतनासह र र्यिर संहस्व आ भेर। त्वर हि सत्यो अद्भुंतो दाता वाजेस्य गोमंतः॥ उक्षान्नाय वृशान्नाय सोमंपृष्ठाय वृधसैं। स्तोमैंविधेमाग्नये॥ वृद्या हि सूनो अस्यद्मसद्वां चन्ने अग्निर्जनुषाज्मान्नम्। स त्वं नं ऊर्जसन् ऊर्जं धा राजेव जेरवृके क्षेष्यन्तः॥ अग्न आयूर्षष (३०)

पवस् आ सुवोर्जिमिषं च नः। आरे बांधस्व दुच्छुनाँम्॥ अग्ने पर्वस्व स्वपां अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। दधत्योष र्रं रियं मियं॥ अग्ने पावक रोचिषां मन्द्रयां देव जिह्नयाँ। आ देवान् विक्षे यिक्षं च॥ स नः पावक दीदिवोऽग्नें देवार इहा वह। उपं यज्ञर ह्विश्चं नः॥ अग्निः शुचिंव्रततमः शुचिर्विष्टः शुचिंः कृविः। शुचीं रोचत् आहुंतः॥ उदंग्ने शुचंयस्तवं शुक्रा भ्राजंन्त ईरते। तव ज्योती र्रंष्युर्चयंः॥ (३१)

पुरुनिष्ठः पुर्वणीक भराऽभि वयौभिर्य आयूर्रिष् विष्ठः शुचिश्चतुर्दश च॥———[१४]

[देवस्यं रक्षोहणां विभूस्त्वः सोमात्युन्यानगां पृथिव्या हुषे त्वाऽऽदेदे वाक्ते सं ते समुद्रः हुविष्मंतीर्ह्हदे त्वमंग्ने कृद्रश्चतुंदेश॥ देवस्यं गुमध्ये हुविष्मंतीः पवस् एकंत्रिःशत्॥ देवस्यार्चयंः॥]

तृतीयः प्रश्नः 12

This PDF was downloaded from $\mbox{\sc http://stotrasamhita.}$ github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/